

ОРГАНИК БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ШИНЭЧИЛСЭН НАЙРУУЛГЫН ТӨСЛИЙН ТАНИЛЦУУЛГА

УИХ-ын 2022 оны 06 дугаар сарын 17-ны өдрийн “Хүнсний хангамж, аюулгүй байдлыг хангах талаар авах зарим арга хэмжээний тухай” 36 дугаар тогтоолд мал аж ахуй, газар тариалан, хүнсний үйлдвэр, хадгалалт, тээвэрлэлт, худалдаа, хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд стандарт, техникийн зохицуулалтын шаардлагыг мөрдүүлэх, хүнсний сүлжээний үе шат бүрд хүнсний чиглэлийн үйл ажиллагаанд зохистой дадал, хяналт, удирдлагын тогтолцоог нэвтрүүлэх, түүнийг баталгаажуулах эрх бүхий итгэмжлэгдсэн байгууллагын тоог нэмэгдүүлэх, хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, нийлүүлэлтийн явцад аюулгүйн үзүүлэлтийн шаардлагыг бүрэн хангасан эсэхэд тавигдах дотоодын хяналтыг нэмэгдүүлэх, хөндлөнгийн хяналтын тогтолцоог боловсронгуй болгох, хяналтын үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх, газар тариалангаас нийлүүлсэн хүнсний түүхий эдийг дотооддоо боловсруулах, бэлэн бүтээгдэхүүнийг үйлдвэрлэх, дотоодын зах зээлд борлуулсан чанар, эрүүл ахуй, аюулгүйн үзүүлэлтийн шаардлага хангасан бүтээгдэхүүнд олгож байгаа урамшууллын тогтолцоог боловсронгуй болгох, хоол, хүнсний зөв, зохистой, соёлтой хэрэглээний талаарх сургалт, сурталчилгаа, соён гэгээрүүлэх ажлыг зохион байгуулах арга хэмжээнүүдийн хүрээнд органик бүтээгдэхүүний тухай хуулийн төслийн шинэчилсэн найруулгын төслийг боловсрууллаа.

Хүн амын эрүүл мэнд, хүнсний аюулгүй байдал, баталгаат хүнсээр хангах асуудал Үндэсний аюулгүй байдлын чухал хэсгийн нэг бөгөөд шинжлэх ухааны үндэслэлтэйгээр судлан тогтоох судалгаа шинжилгээний ажил эрчимтэй хөгжиж органик бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл өсөн нэмэгдэж байна. Сүүлийн жилүүдэд олон улсын түвшинд үйлдвэрлэлийн чиг хандлагад өөрчлөлт орж байгаль орчин, хүний эрүүл мэндэд ээлтэй хөдөө аж ахуйн органик үйлдвэрлэл, органик бүтээгдэхүүнийг дэмжиж байна. Энэхүү өсөн нэмэгдэж буй эрэлт хэрэгцээ нь халдварт болон халдварт бус өвчний хүчин зүйл түүнээс урьдчилан сэргийлэх, эрүүл аж төрөх зан үйлтэй холбоотой ба Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 2-р бүлгийн 16 дугаар зүйлийн 1 дэх заалт “хүн амьд явах эрхтэй” гэсэн суурь зарчимд хамаарна.

Монгол Улсын хүн амын нас баралтад амьдралын буруу хэвшлээс үүдэлтэй зүрх судасны тогтолцоо, хавдар болон хоол боловсруулах эрхтний өвчин зонхилж статистик мэдээгээр 2021 оны байдлаар 65 хувийг эзэлж байна. Хоол хүнс, өдөр тутмын хэрэглээ чанартай баталгаатай байна гэдэг нь биологи, хими, физикийн аливаа аливаа хорт бдисуор бохирдоогүй байх юм. Хүн зөв зохистой хооллох, хоол хүнсний чанар баталгаажилт, хаяг шошгоны талаарх мэдлэг мэдээллийг авах, органик үйлдвэрлэл эрхлэгчдийг дэмжих нь чухал юм.

Хүн амын хоол тэжээлийн үндэсний V судалгааны дүгнэлтэд эрүүл аж төрөх зан үйлийг төлөвшүүлэх, тэжээллэг, хүнд ээлтэй байгалийн гаралтай органик үйлдвэрлэлийг дэмжих, олон нийтэд сурталчлах, мэдлэгийг сайжруулах, органик брэнд бүтээгдэхүүний экспортыг нэмэгдүүлэх, импортыг орлох чадвартай органик бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, түүхий эд боловсруулах, баталгаажуулах, хяналт тавих,

бүртгэл мэдээллийн сан байгуулах тогтолцоо бүрдүүлэх нь хүн амын эрүүл мэндийн аюулгүй байдлыг хангах эрх зүйн орчин бүрдэнэ.

Манай улс 2030 он гэхэд нийт хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүний 5 хувийг органик баталгаажуулалтад хамруулах зорилт тавьсан бөгөөд үүнд 2016 онд баталсан.

Манай улсад 2022 оны байдлаар 715 органик бүтээгдэхүүнийг 348 органик үйлдвэрлэл эрхлэгч үйлдвэрлэснээ www.organic.mofa.gov.mn сайтад бүртгүүлсэн байна. Эдгээр органик бүтээгдэхүүний дийлэнх хувийг газар тариалангийн бүтээгдэхүүн эзэлж байгаа ба чанар, орлогын хэмжээ харилцан адилгүй өнөөдрийн байдлаар албан ёсны тооцоо судалгаа гараагүй байна. Мөн иргэд органик бүтээгдэхүүний ашиг тусыг ойлгох нь дутмаг, дэмжлэг, урамшууллын тогтолцоо хангалтгүй, органик брэнд бүтээгдэхүүний эрх зүйн таатай орчин бүрдэхгүй байгаагаас шалтгаалан төдийлөн хөгжиж чадахгүй байна.

Хуулийн төслийг Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 25 дугаар зүйлд зааснаар хуулийн 50 хувиас дээш хэсэгт өөрчлөлт орсон тул шинэчилсэн найруулгын төслийн хэлбэрээр боловсрууллаа.

Органик хүнсний тухай хууль гэснийг Органик бүтээгдэхүүний тухай хууль гэж зохицуулах харилцаа, хуулийн үйлчлэх хүрээг өргөтгөн эх орны үйлдвэрлэлийн органик бүтээгдэхүүний төрлийг нэмэгдүүлсэн болно.

Хуулийн төсөл нь 5 бүлэг 18 зүйлтэй.

Нэгдүгээр бүлэг. Хуулийн зорилт, үйлчлэх хүрээ, нэр томъёоны тодорхойлолт, органик үйлдвэрлэлийн зарчим;

Хоёрдугаар бүлэг. Органик үйлдвэрлэл эрхлэгчийн эрх, үүрэг, хориглох зүйлс;

Гуравдугаар бүлэг. Органик бүтээгдэхүүний баталгаажуулалт, баталгаажуулалтын байгууллагын үүрэг, шошгололт, бүртгэл мэдээлэл;

Дөрөвдүгээр бүлэг. Органик бүтээгдэхүүний экспорт, импорт, худалдаа, үйлдвэрлэл эрхлэгчдэд үзүүлэх дэмжлэг, урамшуулал;

Тавдугаар бүлэг. Органик үйлдвэрлэл, органик бүтээгдэхүүнд тавих хяналт хариуцлагын тогтолцоог тус тус тусгаж өглөө.

Органик бүтээгдэхүүний тухай хууль батлагдсанаар байгаль орчин, эко систем, хүний эрүүл мэндэд ээлтэй органик үйлдвэрлэлийг дэмжин зах зээлд өрсөлдөх чадварыг сайжруулах, бүс, орон нутгийг хөгжүүлэх, орон нутагт ажлын байр бий болгох, органик хүнс, бүтээгдэхүүнээр хүн амаа хангах, экспортод гарах боломж бүрдэх юм. Ингэснээр НҮБ-ын Тогтвортой хөгжлийн зорилт 2030 болон Монгол Улсын урт хугацааны бодлого Алсын хараа 2050-д дэвшүүлсэн зорилтуудад хүрэх юм.

ХУУЛЬ САНААЧЛАГЧИД

-оОо-